

розрахованих коефіцієнтів показує, що Ощадбанк має досить ефективну структуру активів банку, що свідчить про раціональне вкладення банком своїх ресурсів. Також необхідно відмітити, що банк має досить велику клієнтську базу, що дає можливість оцінити його діяльність, як активну.

Синтетичний коефіцієнт, який виводиться з п'яти груп коефіцієнтів останнім часом коливався у межах 0,4 бали. Згідно з розрахованих даних можна зробити висновок, що банк має досить стабільне фінансове становище. Слід зазначити, що недоліком цієї методики є суб'єктивне встановлення вагомості окремих показників, яке суттєво залежить від мети аналізу та користувачів інформації.

Це підтверджує необхідність створення уніфікованої моделі рейтингової оцінки банків в Україні. Доцільним видається розроблення досконаліших методик оцінки фінансової стійкості банків, основою яких є прогнозування та економіко-математичне моделювання. На нашу думку, варто було б доповнити перелік показників фінансової стійкості негативними характеристиками, зокрема такими показниками, як рівень резервування за кредитними операціями, показником негативно класифікованих активів та аналізом грошового потоку, які на нашу думку, повинні мати важливе значення у рейтингових оцінках діяльності вітчизняних банків.

Список використаних джерел

1. Аналітична записка «Уроки банківської кризи 2008-2009 років і шляхи стратегічної трансформації банківської галузі України». [Електронний ресурс] //Бізнес журнал BIZKIEV.— Режим доступу: <http://bizkiev.com/content/view/>
2. Лук'яненко І.Г., Краснікова Л.І. Економетрика: Підручник. — К.: Тов-во «Знання». — 1998.
3. Офіційний сайт Відкритого акціонерного товариства «Ощадбанк» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.Oschadnybank.com>.
4. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.bank.gov.ua/.

Стець І.Г., студ. гр. ЕНМ-17м

(науковий керівник – Полтавець М.М., викл.)

*Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький*

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Досвід промислово розвинених країн вже давно визначив концептуальні підходи до управління процесами виробництва, розподілу і споживання паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) з метою їх оптимізації. Дані підходи об'єднують в собі правові, організаційні, економічні, географічні, демографічні та інші аспекти і в цілому залежать від управлінської інструментальної бази, що включає енергетичний менеджмент, енергетичний аудит і моніторинг. Енергетичний менеджмент, з широкої точки зору, можна розглядати як

інструмент загального менеджменту з універсальним набором засобів управління споживанням енергії і витратами на її отримання. З вузької точки зору енергетичний менеджмент – це запланований системний контроль і облік енергетичних потоків з метою зниження до мінімуму витрат на споживання енергії. У відповідності з вимогами міжнародних стандартів ISO 9000 енергетичний менеджмент є важливою складовою системи управління якістю підприємства.

Впровадження служби енергетичного менеджменту полягає у формуванні професійних управлінських механізмів, спрямованих на забезпечення раціонального використання ПЕР шляхом здійснення обліку, контролю, планування, нормування та аналізу витрат ПЕР, проведення внутрішніх енергетичних аудитів (енергетичних обстежень), впровадження енергозберігаючих заходів, здійснення моніторингу та коригувальних дій у сфері енергоефективності та енергозбереження, а також інформування, стимулювання та навчання персоналу підприємства у сфері енергозбереження [1].

Управління раціональним використанням ПЕР повинно проводитись на всіх стадіях: виробництво, розподіл, споживання, включаючи комплексне оптимальне вирішення технічних, економічних й екологічних проблем, пов'язаних з цими процесами.

Головною метою впровадження енергоменеджменту в організації є скорочення витрат на виробництво та реалізацію продукції за рахунок зниження видатків на паливно-енергетичні та інші ресурси. При цьому енергоменеджмент має являти собою ефективно (результативно) та стабільно працюючу систему, що забезпечує досягнення головної мети.

Роботи з запровадження енергетичного менеджменту на підприємстві доцільно розпочати зі створення служби енергетичного менеджменту, яку має очолювати менеджер з організації ефективного використання енергії (енергоменеджер). Йому підпорядковуються фахівці з енергоменеджменту різних напрямів енергозбереження (теплопостачання, електропостачання, водопостачання, постачання стиснутого повітря), в обов'язки яких входить: контроль і планування споживання за видами енергії, забезпечення циклу енергоменеджменту за напрямками енергозбереження та розробка і впровадження заходів при генерації, розподілі, використанні різних видів енергії.

Даний підрозділ створюється додатково і не усуває потреби в існуючих фахівцях, службах, що відповідають за використання енергетичних та інших ресурсів, а скоріше вносить більш чітку спрямованість у вирішення питань раціонального їх використання. Енергоменеджер повинен мати прямий доступ до керівництва підприємства і користуватися повною його підтримкою. Принциповим є організаційне підпорядкування служби енергоменеджменту безпосередньо головному інженеру чи керівнику підприємства.

Для того, щоб сформулювати завдання управління, необхідно визначити наступні його компоненти: об'єкт управління; мету і критерії управління; керуючі впливи; обмеження на процес управління; некеровані впливи на об'єкт; засоби управління.

Об'єктом управління в системі енергоменеджменту виступає промислове підприємство в цілому, окремі його підрозділи, паливо- і енергоспоживаючі

агрегати, а також персонал підприємства, діяльність якого пов'язана з питаннями ефективності використання ПЕР, експлуатацією, ремонтом і технічним обслуговуванням устаткування.

Метою управління є мінімізація питомого споживання ПЕР у розрахунку на одиницю продукції (послуг):

$$P = \frac{E}{n} \rightarrow \min$$

де E – споживання ПЕР за звітний період;

n – обсяг виробництва за звітний період у натуральних показниках.

Даний показник зручно використовувати як оперативний критерій енергоефективності на відносно коротких проміжках часу (доба, зміна, тиждень, місяць). Недоліком цього критерію є те, що він не враховує витрати на реалізацію енергозберігаючих заходів. Тому для оцінки ефективності процесу управління енергоспоживанням підприємства на тривалих проміжках часу, протягом якого вкладаються певні фінансові ресурси доцільно використовувати сумарні витрати, які містять у собі як капітальні витрати на енергозберігаючі заходи, так і експлуатаційні витрати, пов'язані з оплатою за енергоносії:

Обмеженнями на процес управління є обмеження планово-виробничого, фінансового, екологічного, технічного і нормативно-правового характеру.

Основним обмеженням планово-виробничого характеру є реальний рівень завантаження підприємства, що визначається наявністю замовлень і збуту продукції. Фінансові обмеження, як правило, не дозволяють повною мірою реалізувати наявний на підприємстві потенціал енергозбереження, тому конкретні розрахунки необхідно виконувати, виходячи з визначеної обмеженої суми фінансування енергозберігаючих заходів. Екологічні вимоги накладають усе більш жорсткі обмеження на обсяги та хімічний і фізичний склад продуктів згоряння палива, забруднення води і тверді відходи, що є неминучими супутниками практично будь-якого промислового виробництва. Технічні обмеження можуть бути пов'язані зокрема з виконанням вимог безпеки і надійності. Некеровані впливи на об'єкт варто розглядати як причину зниження ефективності використання ПЕР у розглянутому об'єкті управління. Ці некеровані впливи не можуть бути цілком виключені, але мають бути скомпенсовані відповідними керуючими впливами. Усі некеровані впливи можна розділити на три групи: зовнішні, внутрішні, моральне старіння устаткування.

Прикладами зовнішніх впливів є зміна температури навколишнього повітря, якості палива і сировини, що надходять. Прикладами внутрішніх впливів є порушення теплоізоляції, газощільності, зовнішнє і внутрішнє забруднення поверхонь нагрівання, розрегулювання системи автоматики, тощо. Моральне старіння устаткування, пов'язане з появою нових зразків техніки і з погіршенням відносних техніко-економічних показників раніше встановленого устаткування.

Центральне місце у системі енергетичного менеджменту повинна займати розробка енергетичної стратегії. Нажаль дослідження проблеми формування енергетичної стратегії підприємств, не зважаючи на всю їх значимість, знаходяться на початковому етапі свого розвитку. До теперішнього часу відсутня

навіть стала термінологія, що відноситься до цієї проблеми, не вирішено питання, пов'язані з визначенням її місця в реалізації загальної стратегії розвитку підприємства, принципів побудови, етапів розробки і т. д.

Формування енергетичної стратегії підприємства залежить від факторів, які можна розділити на зовнішні (макро- та мікрооточення підприємства) і внутрішні.

Макрооточення підприємства визначає загальні умови, в яких повинна формуватися його енергетична стратегія і характеризується політичними, правовими, економічними, соціальними і технологічними факторами. Особливості кожного з них досить добре відомі і детально описані в спеціальній літературі з даної проблематики. На нашу думку, оцінка макросередовища може і повинна бути розширена, за рахунок аналізу енергетичної складової, яка зумовлює політику держави в області формування енергетичної стратегії підприємств і регіонів.

Звичайно, енергетична стратегія підприємства повинна відповідати основним напрямкам реалізації енергетичної стратегії на державному рівні та орієнтуватися на реалізацію загальної стратегії розвитку підприємства, сприяти її виконанню, оцінюватися з позиції використання чинників, що мають вирішальне значення для перспектив розвитку підприємства, укріплювати його конкурентну позицію [2].

Впровадження заходів з енергозбереження не повинно мати на меті економію енергоресурсів за будь-яку ціну. Усі вони повинні бути економічно обґрунтованими та проводитись з урахуванням конкретних умов функціонування підприємства. Причому, їх реалізація повинна проводитись починаючи з малобюджетних до масштабних, таких як реконструкція та будівництво нових енергооб'єктів.

Список використаних джерел

1. Андрижиевский, А.А. Энергосбережение и энергетический менеджмент: учеб. пособие / А.А. Андрижеевский, В.И. Володин. – 2-е изд., испр. – Мн.: Выш.шк., 2005. – 294 с.
2. Полтавець, М.М. Енергетична стратегія як основний фактор енергозбереження на підприємстві / М.М. Полтавець // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр. – Кіровоград: КНТУ, 2009. Вип. 15. С. 370-373.

*Стоянова С.В., студ. гр. ЕП-16-мз
(науковий керівник – Сисоліна Н.П., к.е.н., доц.)
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький*

ПОЛІПШЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЛІ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Агропромисловий комплекс України – важливий сектор національної економіки, що об'єднує різні види економічної діяльності при виробництві та